

דגם תשובות – בית, חינוך ומשפחה, מס' 005371, חורף תש"ף

הערה למעריך: הכתוב בסוגריים מרובעים אינו מחייב את הנבחן.

פרק ראשון

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 1-5.

1. "טובים השנים מן האחד"

- א. (1)** הקושי לזווג בני זוג הוא בגלל היותם שונים זה מזה, הן במבנה הביולוגי שלהם הן במבנה הנפשי, ונדרשת התאמה רוחנית ונפשית כדי ליצור אחדות ביניהם.
- (2)** כשם שפלא גדול לקרוע ים שהוא אחד לשני חלקים, כך פלא גדול לחבר שני דברים נפרדים לאחד.
(עמ' 20)
- ב. (1)** לפי רבי עובדיה ספורנו ההבדל בין איש לאישה הוא פיזיולוגי בלבד.
- לפי הנצי"ב ההבדל נוגע גם למכלול האישיות שלהם.
- (2)** הם שווים בצלם א-לוהים שבהם.
- הם משלימים זה את זה באיבריהם השונים שעושים יחד את בניין האדם. שניהם יחד הם גילוי של צלם א-לוהים של האדם בעולם הזה, ושניהם גם אחראים לקיום הדורות.
(עמ' 20-21)

2. יצר ויצירה

- א. (1)** תאוה ללא פורקן מתסכלת את האדם והוא עלול לחפש נתיבים שיוכל לממש בהם את תאוותו.
- (2)** — להתקין תוכנות שחוסמות ומסננות תכנים לא ראויים.
— לא להיכנס למקומות שבהם יהיה קשה מאוד לעמוד בניסיון.
- [הערה למעריך: אחת משתי ההצעות שהתלמיד כותב יכולה להיות משלו. לקבל כל הצעה מתאימה]
(עמ' 37)
- ב. (1)** כאשר הקרבה היא בקביעות.
- (2)** נתינת יד בין נער לנערה עלולה לגרום לסחף רגשות שאי אפשר לעצור אותן.
(עמ' 39-40)

3. קידושין ונישואין

- א. —** כדי שלא לבייש את מי שאינו יודע לברך.
— מחשש שהחתן לא יכוון כראוי בשל טרדתו.
(עמ' 72)
- ב. (1)** כי לכל אחד משני שלבים אלה יש אופי משלו ביצירת המחויבות והקשר בין איש לאישה (עמ' 70, 75).
- (2)** טופס שטר הכתובה שלא נמסר לידי הכלה מופקד במשרדי הרבנות כדי לשמש אסמכתה אם תאבד הכתובה.
(עמ' 76).
- ג.** לזכור את ירושלים בשעת החופה (עמ' 78).

4. מחויבויות שבין איש לאשתו

- א. (1) הבעל חייב לדאוג לכלכלת אשתו (= "מזונותיה") ובתמורה הוא זוכה בהכנסותיה מעבודתה (= "מעשה ידי האישה").
- (2) הדדיות בניהול הבית וכלכלתו.
(עמ' 88-89)
- ב. (1) אישה יוצאת לעבוד מחוץ לבית, ועבודות הבית נעשות באמצעות מכשירים.
- (2) — אין להטיל על אישה עובדת את אותה אחריות על משק הבית שהוטלה על נשים בעבר.
— אישה עובדת זכאית לצפות מבעלה שיהיה שותף במלאכות הבית ובגידול הילדים.
[הערה למעריך: די בהשפעה אחת]
(עמ' 89)

5. בניית הבית

- א. השאלה — האם אדם צריך לשמח את אשתו רק בשנה הראשונה? ומה יהיה לאחר השנה הראשונה?
התשובה — אחרי שיקיים אדם את מצוות "ושמח את אשתו" במשך שנה הוא יבין את חשיבות השמחה לשלום הבית, והוא ישמח את אשתו מרצונו העצמי אף בלא ציווי אלוקי.
(עמ' 104)
- ב. (1) — קנאה מוגזמת
— ניסיון לשלוט בבן הזוג ולקבוע לו מה לעשות, מה ללבוש וכדומה
— דרישה מבן הזוג שיבקש אישור על כל פעולה
— ניסיון לבודד את בן הזוג מחברים, ממשפחה ומקרובים
— זלזול, עלבון ופגיעה בבן הזוג
— האשמת בן הזוג
— חשד בבן הזוג ומעקב אחריו
— התנהגות אובססיבית כלפי בן הזוג
— כעס מהיר
— איומים
[הערה למעריך: די בשתי דרכי התנהגות]
(2) כי אדם חייב בכבוד אשתו יותר מגופו ואינו חייב בכבוד חברו.
(עמ' 110-112)

פרק שני

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 6-10.

6. מצוות עונה

- א.** (1) הקשר הפיזי בין איש לאשתו שהוא מצווה, אנ: חיי אישות. מצווה זו נקראת כך כי היא מתקיימת בזמנים מסוימים. עונה = זמן, עת.
- (2) מצוות עונה נותנת מקום לקשר המלא והחי בין איש לאשתו, אנ: מצוות עונה יוצרת ומאפשרת חיבור עמוק בין איש לאשתו.
(עמ' 118)
- ב.** הנצרות והפילוסופיה היוונית לא תפסו את הבחינה המטפיזית-מוסרית שבחיי אישות, ורק ביהדות יש לפעולה זו יסוד מוצק בחיים הדתיים [האדם היהודי עובד את בוראו בגופו, באכילתו ובפעולתו המינית] (עמ' 119).

7. טומאה וטהרה

- א.** (1) תהליך הטהרות מטעמים היגייניים בלבד, לשם ניקיון בלבד.
- (2) לקבל אחת מן התשובות האלה: הגדלת ערך חיי המשפחה, חידוש החיבה והאהבה, רוממות הנפש, הגדלת יראת ה' ואהבתו, העצמת קדושת ישראל, הגברת רוחניות וטהרה בעם ישראל, הפחתת גשמיות ותאוות.
(עמ' 136-137)
- ב.** — בני הזוג עלולים להקל במקום של איסור ולעבור על איסור תורה.
— בני הזוג עלולים לאסור על עצמם יותר מן הנצרך באופן שיצמצם את ימי הטהרה ויפגע בזוגיות שלהם.
(עמ' 140)

8. כיסוי ראש

- א.** החיוב מן התורה הוא לכסות את הראש בקלחה (כובע קטן) שאינו מכסה את כל השיער. החיוב מדברי חכמים הוא לכסות את כל שיער הראש (עמ' 143-144).
- ב.** (1) שאלה: האם אסור לאישה לכסות את ראשה בכיסוי ראש שמייפה אותה ומגרה את הגברים הרואים אותה?
(2) תשובה: כל מה שהוא מותר על פי הדין נחשב כיסוי ראש גם אם הוא מייפה את האישה.
נימוק: חובת הגברים היא לא להביט באישה. [חובת כיסוי ראש לאישה אינה כדי שלא יסתכלו על יופייה.
יש איסור הסתכלות בנשים בין שהן מכסות את ראשן ובין שאינן].
(עמ' 147-148)

9. גירושין

- א.** אהרן היה אומר לבעל שהוא ערב להתנהגות נאותה של האישה, ובמקביל היה אומר לאישה שהוא ערב להתנהגות נאותה של הבעל (עמ' 153).
- ב.** (1) ברצון של הבעל בלבד.
(2) תקנת רבנו גרשום היא שאין לגרש אישה בעל כורחה אלא רק מרצונה כי ראה שהדור פרוץ ומזלזלים בבנות ישראל בזריקת גט.
(עמ' 154-155)

10. שאלות קצרות

- א.** השאלה — מדוע ההנחיה לאדם היא להיות עז כנמר, שהוא חיה טורפת, ולא כאחד מגדולי ישראל? התשובה — ההנחיה לאדם היא שדווקא אם יהיה עז כנמר יוכל להפוך את התאוות הרבות לכלים שימשו להוצאת מעשים טובים מן הכוח אל הפועל.
(עמ' 34-35)
- ב.** "שטר תנאים" — שטר שבו כתוב תאריך החתונה העתידה להיות, והסכמה בנוגע להתחייבויות ההדדיות בין צד החתן ובין צד הכלה.
כותבים אותו במעמד השידוכין ["מסיבת אירוסין" בלשון ימינו].
(עמ' 68-69)
- ג.** "הפסק טהרה" — בדיקה שמטרתה לוודא שהדימום פסק. בדיקה זו היא החשובה ביותר כי ממנה מתחיל סדר הטהרה [לפני הפסק טהרה היא בחזקת רואה דם, ואחרי הבדיקה היא מוחזקת נקייה] (עמ' 133).

פרק שלישי

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 11-15.

11. גירושין

- א.** אהרן היה אומר לבעל שהוא ערב להתנהגות נאותה של האישה, ובמקביל היה אומר לאישה שהוא ערב להתנהגות נאותה של הבעל (עמ' 153).
- ב.** (1) ברצון של הבעל בלבד.
(2) תקנת רבנו גרשום היא שאין לגרש אישה בעל כורחה אלא רק מרצונה כי ראה שהדור פרוץ ומזולזלים בבנות ישראל בזריקת גט.
(עמ' 154-155)

12. התנהלותה של משפחה

- א.** אם אין הסכמה ביניהם קלקלת הבן שלהם איננה מוכיחה את ההשחתה המוסרית של טבעו. ייתכן שהחינוך הלקוי שחינכוהו ההורים הוא הגורם, וחינוך זה יכול להיות מתוקן על ידי החיים והניסיון (עמ' 185).
- ב.** (1) לייחד עת קבוע בכל יום שלא יעברנו בשום פעם.
(2) על ידי לימוד בחבורה יש כבוד שמיים יותר ("ברוב עם הדרת מלך").
(עמ' 186-187)

13. קרבה בין האיש לאישה

- א.** (1) הקשר הפיזי בין איש לאשתו שהוא מצווה, אָנּוּ: חיי אישות.
מצווה זו נקראת כך כי היא מתקיימת בזמנים מסוימים. עונה = זמן, עת.
(2) מצוות עונה נותנת מקום לקשר המלא והחי בין איש לאשתו, אָנּוּ: מצוות עונה יוצרת ומאפשרת חיבור עמוק בין איש לאשתו.
(עמ' 198)
- ב.** הנצרות והפילוסופיה היוונית לא תפסו את הבחינה המטפיזית-מוסרית שבחיי אישות, ורק ביהדות יש לפעולה זו יסוד מוצק בחיים הדתיים [האדם היהודי עובד את בוראו בגופו, באכילתו ובפעולתו המינית] (עמ' 199).

14. סוגה בשושנים – קרבה וריחוק בחיי הזוגיות

- א. (1) תהליך היטהרות מטעמים היגייניים בלבד, לשם ניקיון בלבד.
 (2) לקבל אַחת מן התשובות האלה: הגדלת ערך חיי המשפחה, חידוש החיבה והאהבה, רוממות הנפש, הגדלת יראת ה' ואהבתו, העצמת קדושת ישראל, הגברת רוחניות וטהרה בעם ישראל, הפחתת גשמיות ותאוות.
 (עמ' 214-213)
- ב. — בני הזוג עלולים להקל במקום של איסור ולעבור על איסור תורה.
 — בני הזוג עלולים לאסור על עצמם יותר מן הנצרך באופן שיצמצם את ימי הטהרה ויפגע בזוגיות שלהם.
 (עמ' 216)

15. שאלות קצרות

- א. השאלה — מדוע ההנחיה לאדם היא להיות עז כנמר, שהוא חיה טורפת, ולא כאחד מגדולי ישראל?
 התשובה — ההנחיה לאדם היא שדווקא אם יהיה עז כנמר יוכל להפוך את התאוות הרבות לכלים שימשו להוצאת מעשים טובים מן הכוח אל הפועל.
 (עמ' 35-34)
- ב. "שטר תנאים" — שטר שבו כתוב תאריך החתונה העתידה להיות, והסכמה בנוגע להתחייבויות ההדדיות בין צד החתן ובין צד הכלה.
 כותבים אותו במעמד השידוכין ["מסיבת אירוסין" בלשון ימינו].
 (עמ' 69-68)
- ג. נשים חייבות ללמוד תורה:
 — כי אורחות החיים המוכרים לנו היום מאפשרים גם לנשים להשקיע זמן רב יותר בלימוד תורה מבעבר.
 — "אם לא תדענה הלכות נידה וטבילה, והלכות שבת והלכות ברכות, והלכות איסור והיתר, ובשר וחלב, וכיוצא בזה, איך יוכלו לקיימן ולהישמר בהן" (הרב יצחק יוסף).
 — "לא ייתכן מצב מעוות שבו נשים רוכשות השכלה כללית ואינן מרחיבות בו בזמן את ידיעותיהן התורניות... אישה זקוקה ללימוד תורה... כערך עצמי, כמזון רוחני לנפש" (הרב יעקב אריאל).
 [הערה למערך: די בשני נימוקים]
 (עמ' 188-187)